

ברם, לאחר שצרר את גלילי הבדים, כאשר נטל את הקולמוס לידו והתיישב לרשום את מחיריהם, התגנב לליבו הרהור קלוקל. "אם אכתוב לרבי כליפה את המחיר האמיתי של גלילי המשי, לא אפסיד, אמנם", לחש הקול בתוכו, "אבל מדוע לא ארשום מחיר גבוה יותר? והלא גם אם אוסיף על כל גליל סכום כלשהו, עדיין יצליח רבי כליפה למכור את המשי המובחר ברווח נאה".

ההתלבטות נמשכה רגעים אחדים, ולבסוף גברה חמדת הממון. "עבור כל גליל משי שילמתי כחמישה עשר ריאל", רשם יהושע כשהוא משקר ביודעין. האמת היתה, כי הוא שילם עבור כל גליל שנים עשר ריאל בלבד. אחרי המעשים נמשכים הלבבות, ולאחר הרישום הכוזב נעלמו יסודי המצפון מליבו של יהושע.

הוא הניח את גלילי המשי בארגז עץ, צירף את המסמך בחתימתו ועלה לבית הדואר, על מנת לשלוח את הסחורה לג'רבא, כשהוא מתברך בליבו על היוזמה העסקית שנטל, להרוויח שלושה ריאל נוספים על כל גליל, מבלי להתאמץ יתר על המידה ...

יהושע שיער, לאור נסיון העבר, כי בתוך שבועות ספורים יתקבל עבורו בבית הדואר מכתב מג'רבא, מאת רבי כליפה הכהן. המכתב יכיל, כתמיד. סכום כסף נאה, מחירים של הבדים שנשלחו בתוספת אחוזי הרווח, ולצד חבילת השטרות לא יפקד מקומו של מסמך מפורט המאשר את מכירת הגלילים במחירים שונים, כל גליל ומזלו.

דא עקא, נקפו חלפו כמה חודשים והמכתב המיוחל בושש מלהגיע. יהושע כבר הספיק לרכוש גלילי בדים נוספים, הפעם במחיר רגיל, לשלוח אותם לג'רבא ולקבל את תמורתם, ואילו דבר גלילי המשי – כמו נשכת מלב.

במכתבו האחרון הזכיר רבי כליפה את המשלוח האחרון של חבילת הבדים, זו שהמחיר המקורי נרשם עליה, ולמכתב צירף את הסכום המגיע ליהושע, אולם לחבילה הראשונה של בדי המשי, זו שנקנתה במחיר מוזל, לא התייחס כלל ועיקר.

הסקרנות כרסמה בליבו של יהושע בכל פה. הוא לא ידע מה לחשוב. רגע אחד עלה חשש רחוק בליבו, כי רבי כליפה פרש מצודה לרגליו על מנת לעקוב אחרי נאמנותו, ובמשנהו הרגיע את עצמו כי לבטח מחר או מחרתיים יגיע המכתב המבשר על מכירת גלילי המשי, בתוספת סכום פדיון נכבד.

ומכיון שהמכתב בושש מלבוא וספקותיו העיקו על ליבו, החליט יהושע לעשות מעשה.

ביום בהיר אחד קם ונסע לג'רבא, על מנת לבדוק את העניין עם רבי כליפה, פנים אל פנים.

שעת בוקר מאוחרת היתה זו, כאשר רגליו של יהושע הוליכוהו אל סמטת הבדים של "חומת סוק", המרכז המסחרי של ג'רבא.

הודעות מרכז "Shai for Zion" פתוח בימים: א - ה פלא... 052-5079555

שיעורי לווין

לע"נ מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל כל מוצאי שבת אפשר לצפות בשיעורי הרשל"צ ר' יצחק יוסף שליט"א בלוויין על מסך גדול בבית הכנסת אשר ב"שבט סופר"

העלון לרפואת והצלחת יוסי ביטון הבעלים של "אביזרי הגולן" וכל משפחתו ישלם ה' פעולו אמן

יוסף חסדי ורחל

נערך ויוצא לאור ע"י "חסדי יוסף ורחל" (בהשתתפות כולל "חוני המעל")
העלון לע"נ אבי מורי ר' יוסף בר אסתר סויסה ז"ל שנלב"ע ביום י' סיון התשנ"ב ואימו מורתי רחל בת איזיה סויסה ע"ה שנלב"ע ביום כ"ו מר חשון התשע"ז

מתפללים

שבת ט"ז אב ה-תשפ"ב
פרשה: **ואתחנן**
הפטרה: **נחמו נחמו**

הדלקת נרות - 19:08
צאת השבת - 20:00
ר"ת: 20:50

הדלקת נרות בשבת הבאה 19:01
עמוד השחר: 4:46
זמן טלית: 4:53
זריחה: 6:07
צאת: 12:46
מנחה גדולה: 13:21
שקיעה: 19:29

"ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר"

משה רבנו ביקש מה' שכאשר תגיע "בעת ההיא" – שעת צרה ומבוכה, כשיסתמו ליבות ישראל ולא יוכלו להתפלל בכוונה אלא יתפללו רק בבחינת "לאמר" – במלל שפתיים, גם אז תתקבל תפילתם ובקשתם.

העלון לרפואת חמי וחמתי שלום בר שמחה זמרים בת רחל מנשה בר דוד וצפורה מרת אחותי דינה בת רחל הרוצה להקדיש את העלון או חלקו בטל... 052-5079555

"נחמת הנאולה"

הנביא ישעיה קורא לנו בקריאה רמה: "נחמו נחמו עמי". ולאורך כל הפרק הארבעים שבספרו, מגולל בפנינו הנביא את הסיבות לנחמה ואת תוכנה של הנחמה. "קול קורא במדבר" של שממון הלב, של צמא למי בשורה, והקריאה רמה ובוטחת: "פנו דרך ה'". וגם אם הדרך מלאה מכשולים, נאיות והרים, גבעות ובקעות, הרי ש"כל גיא ינשא, וכל הר וגבעה ישפל, והיה העקב למישור והרכסים לבקעה", כי המלך עומד להגיע ולהמליך מלכותו. והמטרה היא ברורה, "ונגלה כבוד ה', וראו כל בשר יחדיו, כי פי ה' דיבר". "ודבר ה' אלקינו" שהבטיח לאבותינו ולנו את מרחבי ארץ ישראל, וציוה את יצחק אבינו להתנחל בארץ פלישתים, באומרו: "גור בארץ הזאת, ואהיה עמך ואברכך, כי לך ולירעך אתן את כל הארצות האלו", דבר אלקינו זה, "יקום לעולם". ואכן נתן לנו ריבון העולם, בנסיים ונפלאות גדולים ועצומים את מרחבי ארץ ישראל, במערכה מופלאה.

כצפוי, משמיעים הגוים את קולותיהם הרמים, כועסים וכואבים, על שהחמיצו את ההזדמנות לחלל שם ה' ושם ישראל. עתה יבינו וידעו, כי "הנה ה' בחזק יבוא, וזרועו משלה לו", וכל עם ישראל, שהתרגל ליהבהל ולהתרגש ממה יאמרו הגוים, יבין עתה וידע ש"כל הגוים כאין נגדו". עתה יגלה אבינו שבשמים את הסוד ואהבתו אלינו, "כרועה עדרו ירעה", כרועה אוהב ונאמן שמקבץ את צאנו, פורש עליו כנפיו, ומגן עליו מכל רע.

תפילה והודאה חוקיה מלך יהודה מלמד לדורות כולם, את כוחה של תפילה. הוא אינו מתרגש מגיורה ישירה מבורא העולם, שמובאת לפניו ע"י אחד מגדולי הנביאים, ישעיה הנביא, שמבשר לו על מותו הקרוב, והוא קורא בקריאה הגדולה של האמונה: "אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרהמים". הוא מסלק את הנביא מביתו, ומיד הקריאה מתורגמת למעשה של תפילה מקיורת הלב. התוצאה לא מאחרת לבוא – הגזרה התבטלה, ונוספו לו חמש עשרה שנים של חיים. כולנו התפעלנו מהתלמידים הרבים שקמו לחזקיה.

מחזקיה המלך אנו לומדים גם על ערכה הגדול של ההודאה. הו"ל מציינים בתלמוד, שבורא העולם ביקש לעשות את חזקיה משיח ולהביא נאולת עולם, אך נשללה ממנו הזכות, כיון שלא אמר שירה על נס הצלתו והצלת ירושלים, מידי האשורים. זכה חזקיה לנס עצום, ובליילה אחד הכה מלאך ה' מאה שמונים ותמישה אלף חייל, והוא לא אמר שיר הלל והודאה, על הנס הגדול. משמעות השירה, שהיא בעצם שבה והודאה לבורא העולם, היא קידוש שמו הגדול של הבורא. כאשר מקדשים שם ה' באמצעות שירת הודאה, זוכים למשיח ולהתגלות מלכות ה' בעולם.

העלון לע"נ אברהם פרץ בר עדה ז"ל שנלב"ע כא' אב תשנ"ב.

photo.net & more

"ואתוונן אל ה' בלתי יהיה לאמר"

הצדיק המקובל רבי חיים סטואני זצ"ל, אמר בדרך רמו שהטעם שפרשת ואתחנן נכתבה לאחר פרשת דברים לומר לנו שבזמן שאדם בטל מלימוד תורתו, במקום שידבר דברים בטלים ואסורים של שקר, לשון הרע, ליצנות, רכילות ודברי קטטורים עם חברים, מה יעשה? - יפתח פיו בחכמה ויתחנן לפני השם יתברך, שיפדה את עמו ישראל השרויים בגלות ויקבצם מארבע כנפות הארץ, למען שמו הגדול המוחלט בגויים, ויחוס עליו ועל בני ביתו שינצלו מכל חטא עוון ופשע והרהור רע, וכן על זה הדרך, כל דברי תחניות ובקשות שאדם יכול לאומרם בעל פה שלא מתוך ספר, כל אחד כפי צחות לשונו.

וזהו הרמז העולה ממסמכות פרשת דברים לפרשת ואתחנן, להורות לך שבזמן שאתה בטל מהתורה, במקום דברים בטלים שתדבר, אמור במקומם ואתחנן והיינו דברי תחנונים.

"ואתוונן אל ה' בלתי יהיה לאמר"

"בעת ההיא" - אימתי? מכאן - היה רבי ישראל סלנטר אומר - אל יאמר אדם עונה זו יפה לתפילה, נאה לתורה, ועונה זו אינה יפה, אינה נאה, עכשיו מרשה אני מעבודה קשה ומקצר רוח, אין לי כוח, אין לי מוח, אין לי פנאי, לכשירחוב ה' גבולי אתפלל, לכשאפנה אשנה - לא יאמר כן, אלא "בעת ההיא" כל העתים שוות לתפלה וכל הזמנים נאים לתורה ולפעולה, ואם לא עכשיו אימתי?

"ועבדתם שם אלהים מעשה ידי אדם אשר לא יראו ולא ישמעו ולא יאכלו ולא ירוחו ובקשתם משם את ה' אלהיכם ומצאתם כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך"

יש לדקדק מדוע נמנו כאן רק שלשה חושים ראייה שמיעה ריח, ולא נמנה גם חוש הדיבור, והיה לו לומר גם: "ולא ידברון"?

אמנם הענין יבואר על פי דברי המדרש (שיר השירים רבה ז, יד) שמסופר שם שנוכדנצר נטל את שם המפורש מן הציץ של כהן גדול, ונתנו לתוך פיו של הצלם, ועל ידי כך היה הצלם מדבר ואומר: אנכי ה' אלקיך וכו', מה עשה דניאל? ביקש רשות מנוכדנצר לנשק את הצלם בפיו, הסכים נוכדנצר לכך, עלה אל הצלם דניאל והשיב את הציץ ואמר לו: בשר דם אני ושלוחו של הקדוש ברוך הוא אני, הזהר שלא יתחלל בך שם שמים, וגורר אני עליך שתצא מפיו של נוכדנצר, בא לנשקו ותוך כדי נשיקה הוציא את שם המפורש מתוך פיו של הצלם ושוב לא היה מדבר. באותה שעה הפיל הרוח את הצלם, וכיון שראו הגויים את נסיו ונפלאותיו של הקדוש ברוך הוא, לקחו את הצלמים שלהם ושיברו אותם ועשו מהם פעמונים ותלו אותם בכלבים ובחמורים

שלהם, והיו אומרים: ראו למי אתם משתחיים וגו'.

כל העניו הזה נרמז מראש כאן בתורה: "ועבדתם שם" - שם בבבל, תיאלצו לעבוד אלהים מעשה ידי אדם, אשר יוליכו שולל את הבריות ש"לא יראו ולא ישמעו ולא יאכלו ולא ירוחו", ולא אמר "ולא ידברון", כי הצלם דיבר בקול גדול, ולכן כיון שהוא דיבר יהיו כולם חושבים שיש בו ממש ויטעו חלילה לעבוד אותו, אבל לא כן הדבר אלא "ובקשתם משם" - בקש תבקש משם, ממקום שממנו הדיבור יוצא - "את ה' אלהיך" - את השם המפורש, שעל ידו הצלם היה מדבר - "ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך" - אם תבקש ותדרוש במסירות נפש, תמצא את השם בתוכו ועל ידי כך תברר את הטעות לעיני העולם, וכמו שבאמת עשה דניאל שחקר ודרש בכל לבו ובמסירות נפשו לבקש את שם המפורש בפיו של הצלם...

"אשר ייטב לך ולבבך אוהריך ולמען תאריך ימים"

התורה מבטיחה שהשומר תורה ומצוות יזכה שיהיה טוב גם לבניו אחריו, ובנוסף לזה שיאריך ימים כדי שיוכה לראות את הטובה של בניו, וזהו שאמר "אשר ייטב לך ולבבך אחריו ולמען תאריך ימים", היינו שתאריך ימים ותזכה לראות את טובתם של הבנים...

"שמור את יום השבת לקדשו"

הנה בדברות הראשונות (פרשת יתרו) נאמר: "זכור את יום השבת לקדשו". ויש להבין מדוע יסד הפייטן (רבי שלמה אלקבץ זצ"ל) לומר: "שמור וזכור בדיבור אחד", מדוע הקדים "שמור" לפני "זכור"?

יש לומר, על פי הכתוב (תהלים לד, טו) "סור מרע ועשה טוב", והיינו שצריך האדם בתחילה לסור מדבר הרע ואחר כך לעשות טוב, שאם לא כך הרי הוא טובל ורוע בידו, לכן הקדים הפייטן שמור לפני זכור, דהיינו קודם לשמור עצמו מרע ואחר כך "זכור" - לעשות טוב...

"כבד את אביך ואת אמך כאשר צוך ה' אלהיך"

חכמינו אמרו, שאם מצוה האב על בנו לעבור על מצוה שבתורה אסור לשמוע בקולו - "שאתה ואביך חייבים בכבודי"... זהו איפוא פירושו של כתוב - אומר בעל "קדושת לוי" - "כבד את אביך ואת אמך" - רק "כאשר צוך ה' אלקיך" - שכיבוד ההורים צריך להיות רק בהתאם לציווי השם יתברך.

ממילא מובן היטב מה שנאמר "כאשר צוך" רק כאן בדברות האחרונות ולא בדברות הראשונות שבפרשת יתרו, לפי שאז עדיין לא ניתנה התורה, אבל עכשיו הרי כבר היו כל מצוות התורה ידועות היטב, ויאה היה לומר שכיבוד ההורים חייב להיות בהתאם למצוות התורה - "כאשר צוך ה' אלקיך".

לחנות לפרשה

דיני עונג שבת וכבוד שבת, וההלכות לקראת שבת
ההלכות מספר "הלכה ברורה" להרה"ג דוד יוסף שליט"א

מצות עונג שבת, ומתן שכרה

ואמרו עוד בגמרא (שם) אמר רב יהודה אמר רב, אלמלי שמרו ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהן אומה ולשון, שנאמר (שמות פרק טז פסוק כז) "ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט ולא מצאו", ולאחר מכן נאמר (שם פרק יז פסוק ח') "ויבא עמלק וילחם עם ישראל".

ואמרו עוד בגמרא (שם) אמר רבי יוחנן בשם רבי שמעון בר יוחאי, אלמלי משמרינן ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים, שנאמר (ישעיה פרק נז פסוק ד') "כי כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי", ולאחר מכן נאמר (שם פסוק ז') "והביאותים אל הר קדשי" וכו'.

ואמרו עוד בגמרא (שבת דף קטז.) עשירים שבשאר ארצות במה הם זוכין, בשביל שמכבדין את השבת. ומכאן שהמכבד את השבת זוכה לעושר. והביאו בגמרא (שם) מעשה בקצב אחד ומעשה ביוסף מוקיר שבת שזכו לעושר מפני שהיו מכבדים את השבת ביותר.

ב. לדעת רבים מרבתינו הראשונים והאחרונים, מצות "עונג שבת" היא מצות עשה מן התורה. וכן האיסור להתענות בשבת (מלבד במקרים מיוחדים שיבוארו להלן בסימן רפח) הוא מן התורה.

ואף הנשים חייבות במצות "עונג שבת".

ומכל מקום לא תיקנו חכמים ברכה מיוחדת על מצות "עונג שבת" מכמה טעמים.

"כבוד שבת" ו"עונג שבת"

ג. כתב הרמב"ם (פרק ל' מהלכות שבת הלכה א-ב): "ארבעה דברים נאמרו בשבת, שנים מן התורה ושנים מדברי סופרים והן מפורשין על ידי הנביאים, שבתורה זכור ושמור, ושנתפרשו על ידי הנביאים כבוד ועונג, שנאמר וקראת לשבת עונג ולקדוש ה' מכובד". ולהלן (הלכה ב') כתב: "איזהו כבוד, זה שאמרו חכמים שמצוה על אדם לרהוץ פניו ידיו ורגליו בחמין בערב שבת מפני כבוד השבת" וכו'. ולהלן (הלכה ז') כתב: "איזה הוא עונג, זה שאמרו חכמים שצריך לתקן תבשיל שמן ביותר ומשקה מבושם לשבת, הכל לפי ממונו של אדם. וכל המרבה בהוצאת שבת ובתיקון מאכלים רבים וטובים הרי זה משובה" וכו'. ומבואר יוצא מדברי הרמב"ם ש"כבוד שבת" ו"עונג שבת" שתי מצוות הן, וכל ההכנות שמכין לצורך השבת, הרי הם בכלל "כבוד שבת", והאכילה והשתיה בשבת הרי הם בכלל "עונג שבת". ויבוארו פרטי דיני כבוד שבת להלן (סימן רנ וסימן רסב, ועוד).

לחן לפרשה

"צחצוח הראש"

פעם אחת הגיע לעיירה ליובאוויטש אורה. בערב שבת, סמוך לבניית השבת, עמד מהוצץ לאבסנייתו ועסק בצחצוח נעליו לכבוד השבת. עבר שם המשפיע המפורסם ר' מיכאל בלינר,

ובשראה את מקעי האורה שאלו: "מה זה?"

השיב האורה: "אני מצחצח את נעליו לכבוד השבת".

השיב המשפיע: לליובאוויטש באים לא כדי לצחצח את הנעליו, אלא כדי לצחצח את

הראש..."